

Soukromá střední zdravotnická škola Mělník, o.p.s.

Název vyučovacího předmětu: **Somatologie**

Celkový počet vyučovacích hodin: **128**

Školní vzdělávací program: **Praktická sestra**

Kód a název oboru vzdělání: **53-41-M/03 Praktická sestra**

Délka a forma studia: **čtyřleté denní studium**

Stupeň vzdělání: **střední vzdělání s maturitní zkouškou**

Datum platnosti vzdělávacího programu: **od 1. září 2019**

Název předmětu	SOMATOLOGIE				
Ročník	1.	2.	3.	4.	Celkem
Počet hodin týdně	4	-	-	-	4
Počet hodin celkem	128	-	-	-	128

Pojetí vyučovacího předmětu:

Obecný cíl předmětu:

Předmět somatologie se zabývá stavbou a funkcí lidského organismu za fyziologických podmínek. Poskytuje základní vědomosti z klinicky aplikované anatomie, fyziologie, histologie a biochemie.

Charakteristika učiva :

Předmět Somatologie rozvíjí komunikativní kompetence žáků - dovednost samostatně, souvisle, logicky a odborně správně se vyjadřovat, schematicky zobrazovat, vyvozovat souvislosti, používat odborné názvosloví. Výuka směřuje k tomu, aby žák byl schopen popsat stavbu lidského těla, prezentoval topografickou anatomii jednotlivých orgánů lidského těla, chápal význam předmětu a byl připraven osvojené poznatky aplikovat v dalším studiu ošetrovatelství. Tématické celky odpovídají víceméně jednotlivým orgánovým soustavám člověka.

Didaktické pojetí výuky:

Výuka je vedena hromadnou formou (výuku je nutno podporovat a doplňovat využíváním IKT- internet, projekce), skupinově. Zároveň můžeme zařadit projektové a individuální vyučování. Důraz je kladen na aktivizaci žáků. Žáci pracují s odbornou literaturou, statistickými údaji, s různými učebními pomůckami (barevné meotarové folie a slepá schémata k doplňování, odborné nástěnné obrazy a trojrozměrné modely lidských orgánů či jejich částí apod.) nebo multimediálními programy – DVD a CD ROM aj.

Hodnocení výsledků žáků:

Žáci jsou hodnoceni v souladu s platným klasifikačním řádem školy. Hodnocení probíhá permanentně. Při hodnocení posuzujeme projevy, výkony, schopnosti, zájem žáka. Sledujeme úroveň dosažených vědomostí, návyky. Registrujeme pokrok či zaostávání. Při hodnocení můžeme využít i sebehodnocení.

Přínos předmětu k rozvoji klíčových kompetencí, průřezových témat a mezipředmětových vztahů

Klíčové kompetence

1. Kompetence k učení:

Žák si umí sám vyhledávat různé informace a obrázky z anatomie, histologie, biochemie i fyziologie člověka vztahující se k jednotlivým tematickým okruhům, dovede pracovat s internetem a aktivně je prezentuje v hodinách.

2. Kompetence k řešení problémů:

Při výuce somatologie, žáka aktivně zapojujeme do řešení problémů. Při výuce, ale i samostudiu, získává informace potřebné k řešení problémů a navrhuje způsob řešení.

3. Kompetence komunikativní:

Žák se aktivně zapojuje do diskusí, používá odbornou terminologii, překládá latinské texty vztahující se k anatomii a fyziologii člověka popř. k diagnózám pacientů.

4. Personální a sociální kompetence:

Žák přijímá a plní zadané úkoly. Učíme ho podílet se aktivně na svém zdraví, pečovat o něj. Dle možností pozitivně ovlivňuje své okolí - podporuje zdravý životní styl (pohybový systém, trávicí systém, oběhová soustava...).

5. Občanské kompetence:

Žák chápe hodnotu lidského života (reprodukční systém, dědičnost), spolupodílí se na ochraně života a zdraví ostatních.

6. Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám:

Žák by měl být schopen získané informace uplatnit v ošetrovatelství a dalších odborných předmětech, po jejichž absolvování by měl být připraven pracovat ve státním, ale i soukromém sektoru.

7. Matematické kompetence:

Žák čte a rozumí různým grafům, tabulkám, diagramům, schémátům týkající se somatologie např. vitální kapacita plic, krevní tlak, EKG, energetický metabolismus atd.

8. Informační a komunikační technologie a s nimi spojené kompetence:

V rámci předmětu somatologie je schopen žák získávat informace z ověřených zdrojů, pracovat s internetem a získaná data pak využívat v hodinách, ale i v domácí přípravě.

Mezipředmětové vztahy:

Biologie

Opírá se o poznatky o existenci a vývoji živých organismů, pochopení základních projevů živé hmoty a procesů, které v ní probíhají a podstatných souvislostí vztahu člověka k přírodě a životnímu prostředí.

Tím se vytváří nezbytný obecný základ pro navazující odborné zdravotnické předměty, na prvním místě se somatologií.

Ošetrovatelství a první pomoc

Znalosti ze somatologie jsou nezbytné k pochopení jednotlivých klinických onemocnění (včetně náhlých příhod). Spolupodílí se na dovednosti používání odborné latinské lékařské terminologie.

Klinická propedeutika

Využívá zde informace z teoretických předmětů, aby byl schopen rozpoznat např. subjektivní a objektivní příznaky onemocnění, znal fyziologické funkce atd.

Patologie

Nauka o chorobných změnách ve stavbě a funkci organismu vychází z pochopení fyziologických zákonitostí lidského těla.

Veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví

Žáci se zde seznamují s vybranými programy na podporu zdraví. Využívají znalosti z fyziologie a anatomie člověka.

Rámcový rozpis učiva výsledků vzdělávání

Výsledky vzdělávání	Učivo	Počet hodin
Žák - charakterizuje somatologii jako vědu a vysvětlí vztah somatologie k ostatním oborům - vymezí jednotlivé obory, z nichž somatologie čerpá	1. Úvod do předmětu - předmět somatologie - základní třídění biologických a lékařských věd	2
- popíše a schématicky nakreslí základní stavební a funkční jednotku těla - vysvětlí pojmy buňka, tkáň, orgán, orgánová soustava - vyjmenuje druhy tkání, charakterizuje základní vlastnosti tkání a uvede příklady lokalizace v orgánech lidského těla	2. Funkční morfologie tkání - základní charakteristika buňky, tkáně, orgánu, orgánové soustavy, organismu - tkáně, dělení podle stavby i funkce - tkáň výstelková, pojivová, tkáň svalová, nervová	8

- zvládá odbornou latinskou terminologii		
- na modelu prakticky prezentuje jednotlivé roviny a směry lidského těla (česky a latinsky) - prakticky předvede základní pohyby	3. Základní orientace na lidském těle - základní anatomická poloha - roviny a směry na lidském těle - základní pohyby (extenze, flexe, rotace, abdukce, addukce, pronace, supinace)	2
- popíše obecnou stavbu kosti - ukáže na modelu jednotlivé kosti, pojmenuje jednotlivé kosti česky a latinsky - schematicky znázorní kloub - ukáže na modelu hlavní klouby těla - vysvětlí funkci a stavbu kosterního svalu - ukáže na modelu hlavní svaly těla a uvede jejich český a latinský název	4. Pohybový systém <u>Kostra člověka</u> - obecná stavba kostí - osový skelet (páteř, hrudník) - lebka - kostra horní a dolní končetiny - kosti pánve <u>Klouby těla</u> - obecná stavba kloubů, přehled hlavních kloubů těla <u>Kosterní svalovina</u> - obecná stavba a funkce svalů, přehled svalových skupin	16
- vysvětlí složení a funkci krve - charakterizuje význam jednotlivých formovaných elementů - vyjmenuje jednotlivé krevní skupiny, jejich procentuelní zastoupení v evropské populaci - vysvětlí princip srážení krve	5. Krev - obecná charakteristika a funkce krve - krevní plazma, krevní elementy - krevní skupiny, Rh faktor - princip srážení krve, zástava krvácení	7
- vysvětlí pojem imunita, vyjmenuje hlavní složky specifické a nespecifické imunity a jejich funkci - objasní princip očkování, rozlišuje aktivní a pasivní očkovací látky	6. Obranné mechanismy organismu - imunitní systém - význam imunity pro člověka - očkování	2
- vysvětlí stavbu a funkci jednotlivých srdečních vrstev - vyjmenuje části převodního systému srdečního - vysvětlí pojmy systola/diastola	7. Krevní oběh - stavba a funkce srdce, zevní projevy srdeční činnosti - malý a velký krevní oběh, portální oběh jater, oběh krve plodu - stavba a funkce cév, přehled hlavních	14

<ul style="list-style-type: none"> - schematicky znázorní malý a velký krevní oběh - charakterizuje zevní projevy srdeční činnosti - popíše obecnou stavbu cév, dělení cév - ukáže na modelu jednotlivé tepny a žíly a pojmenuje je česky a latinsky - popíše rozdíly v krevním oběhu plodu 	<p style="text-align: center;">tepen a žil</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - popíše stavbu (včetně latinských názvů) a funkci jednotlivých oddílů dýchacích cest - vysvětlí přenos kyslíku mezi krví a tkáněmi 	<p>8. Dýchací systém</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavba a funkce jednotlivých oddílů dýchacích cest - přenos dýchacích plynů mezi krví a tkáněmi 	6
<ul style="list-style-type: none"> - popíše vrstvy kůže, jejich funkci - vysvětlí riziko nadměrného slunění - ukáže na obrázku, modelu všechny přídatné kožní orgány a vysvětlí jejich význam 	<p>9. Kožní systém</p> <ul style="list-style-type: none"> - anatomie kůže, její význam - přídatné kožní orgány a jejich funkce - mléčná žláza, laktace 	3
<ul style="list-style-type: none"> - ukáže na modelu jednotlivé části trávicího systému /popíše česky a latinsky/, vysvětlí funkci jednotlivých částí - schematicky znázorní jednotlivé části trávicího systému - zakreslí zubní vzorec - objasní funkci žláz (slinné žlázy, slinivka břišní, játra) a jejich šťáv - má přehled o základních živinách, minerálních látkách, vitamínech jako součásti naší stravy (umí je vyjmenovat a odborně nazvat a zná jejich význam) - zná energetickou hodnotu základních živin 	<p>10. Trávicí systém</p> <ul style="list-style-type: none"> - obecná stavba a funkce trávicí trubice, funkce jednotlivých oddílů - dutina ústní, slinné žlázy, zuby - hltan, jícen - žaludek - tenké a tlusté střevo - játra a žlučové cesty - slinivka břišní - látkové a energetické složení potravy (význam živin, minerálních látek, vitamínů a vody ve stravě člověka) 	18
<ul style="list-style-type: none"> - ukáže na modelu jednotlivé části vylučovacího systému /popíše česky a latinsky/, vysvětlí funkci jednotlivých částí - schematicky znázorní jednotlivé části vylučovacího systému - objasní stavbu a funkci ledvin, princip 	<p>11. Vylučovací systém</p> <ul style="list-style-type: none"> - anatomie ledvin, jejich funkce - vývodné cesty močové 	6

<p>tvorby moče</p> <ul style="list-style-type: none"> - schematicky znázorní a popíše nefron 		
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem hormon - vysvětlí pojem zpětná vazba <ul style="list-style-type: none"> - objasní obecné schéma neurohumorálního řízení - popíše na modelu jednotlivé žlázy s vnitřní sekrecí /česky a latinsky/, vyjmenuje hormony, které tyto žlázy tvoří, včetně jejich hlavních funkcí - vysvětlí princip regulace glykémie a kalcémie 	<p><u>Řízení činnosti organismu</u></p> <p>Princip řízení a regulace organismu</p> <p>12. Endokrinní systém</p> <ul style="list-style-type: none"> - hormony - žlázy s vnitřní sekrecí /hypotalamus, hypofýza, štítná žláza, nadledviny, regulace hladiny glukózy, regulace hladiny vápníku) 	6
<ul style="list-style-type: none"> - schematicky znázorní a popíše neuron - ukáže na modelu jednotlivé části centrálního nervového systému /popíše česky a latinsky/, vysvětlí jejich hlavní funkci - popíše na modelu obaly CNS a komorový systém (dutiny CNS) - objasní pojem vzruch, reflex - vyjmenuje jednotlivé druhy nervových vláken - popíše páteřní míchu, stavbu a funkci míšních nervů - uvede příklady hlavových nervů včetně jejich funkce 	<p>13. Nervový systém</p> <ul style="list-style-type: none"> - nervová buňka - obecná stavba a funkce nervového systému, vzruch - stavba a funkce mozku - komorový systém mozku - obaly CNS - stavba a funkce míchy - druhy nervových vláken, reflexní oblouk - míšní a hlavové nervy 	22
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem receptory a uvede příklady <ul style="list-style-type: none"> - popíše stavbu a funkci jednotlivých částí zrakového ústrojí, vysvětlí princip základních zrakových vad - dalekozrakost, krátkozrakost - popíše stavbu a funkci jednotlivých částí sluchového a rovnovážného ústrojí - popíše stavbu a funkci jednotlivých částí čichového a chuťového ústrojí - vysvětlí pojem kožní cití, uvede příklady receptorů 	<p>14. Senzorické funkce</p> <ul style="list-style-type: none"> - zrak - sluch, rovnovážné ústrojí - čich - chuť - kožní cití 	6
<ul style="list-style-type: none"> - ukáže na modelu jednotlivé části mužského a ženského pohlavního systému 	<p>15. Pohlavní systém</p>	8

<p>/popíše česky a latinsky/, vysvětlí funkci jednotlivých částí</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje zevní a vnitřní pohlavní orgány (mužské i ženské) - vysvětlí jednotlivé fáze ovulačního a menstruačního cyklu - objasní oplození a vývoj zárodku, plodu - popíše porodní doby, proces šestinedělí a laktace 	<ul style="list-style-type: none"> - reprodukční systém muže - reprodukční systém ženy, ovulační a menstruační cyklus - oplození, vývoj zárodku, těhotenství, porod a následná období 	
<ul style="list-style-type: none"> - na modelu ukáže orgánové systémy, jejich jednotlivé orgány - při popisu orgánů používá odbornou terminologii, popisuje česky i latinsky 	<p>16. Topografické shrnutí (opakování)</p> <ul style="list-style-type: none"> - uložení orgánů a jejich vzájemné prostorové vztahy 	2
<p>Hodiny neuvedené v tabulce využity na opakování a shrnutí učiva a doplňkový výukový program</p>		